

Türkiye’de Gençliğin Toplumsal Değişimi: 2011-2023 TÜİK İstatistiklerine Dayalı Bir İnceleme

Mehmet Fatih Köse*

Öz

Bu araştırma genç nüfusun sosyolojik değişimini; demografi, eğitim, iş gücü, istihdam, yaşam memnuniyeti, evlilik ve aile yaşamı gibi göstergeler bakımından değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Bu amaçla 2011-2023 yıllarında Türkiye İstatistik Kurumu tarafından yayınlanan 15-24 yaş grubundaki gençlerle ilgili istatistiki veriler incelenmiştir. Çalışmada söz konusu göstergelerdeki değişim ve değişkenler arasındaki ilişkiler özellikle Avrupa Birliği ülkeleri ile de mukayeseler yapılarak tartışılmıştır. Araştırma bulguları, genç nüfus oranında belirgin bir azalma olduğunu göstermektedir. Bu durum, kadınların iş gücüne artan katılımı, doğum oranlarının düşmesi ve gençlerin yaşam tarzı tercihlerinin değişmesi gibi faktörlerle açıklanmaktadır. Araştırma, genç nüfustaki gerilemenin orta ve uzun vadedeki sosyoekonomik etkilerinin yanı sıra eğitim, iş gücü ve iş piyasası arasındaki uyum ihtiyacına da dikkat çekmektedir. Gençlerin eğitim seviyesinde belirgin bir artış gözlenmesine rağmen, bu durum iş piyasasında gençler için istenilen ölçüde yeterli iş fırsatlarına dönüşmemiş görünmektedir. Araştırma ayrıca genç nüfusun yaşam memnuniyetinde sosyal ve kültürel unsurlara dikkat çekerken, gençlerin evlilik yaşını ve ilk anne olma yaşını ertelemelerini, sosyoekonomik ve kültürel dönüşümünün bir göstergesi olarak tartışmaktadır. Türkiye’de genç nüfusun son 15 yıldaki demografik değişiminin önemli zorluklar ve uzun vadeli riskleri beraberinde getirdiği görülmektedir. Özellikle nüfus artış hızındaki gerileme, gençlerin hayat becerilerinin düşüklüğü ve kültürel dönüşümün uzun vadeli sonuçları dikkate alındığında; eğitimdeki büyümenin yeni çağın gerektirdiği ihtiyaçlarla uyumu, gençlerin sosyal duygusal becerilerinin güçlendirilmesi ve bu becerileri düzenli olarak izlemeye yönelik mekanizmaların kurulması, gençliğin psikolojik, sosyal ve kültürel dönüşümünü izlemek üzere kapsamlı boylamsal araştırma programlarının geliştirilmesi, gençlik istatistiklerinin çeşitliliğin ve niteliğinin artırılması, aile kurumunun güçlendirilmesi ve kültürel yapının korunması gibi politika alanlarının önemi giderek artacaktır.

Anahtar Kelimeler: Genç Nüfus, Sosyal Değişim, Aile Yapısı, Gençlik İstatistikleri.

* Doç. Dr., Gençlik ve Spor Bakanlığı, Türkiye. m.fatihkose@gmail.com ,ORCID: 0000-0002-2297-8152

Abstract

This study aims to examine the sociological changes in the young population in terms of indicators such as demographics, education, workforce participation, employment, life satisfaction, marriage, and family life. For this purpose, quantitative indicators for young people in the 15-24 age group between 2011 and 2023 were analyzed based on data from the Turkish Statistical Institute. The study explores the rechanges in the aforementioned indicators and the relationships among these variables, particularly by comparing them with those in European Union countries. Findings of the study indicate a significant decrease in the proportion of the young population. This can be explained by factors such as the increasing participation of women in the workforce, falling birth rates, and changing lifestyle preferences among young people. The study highlights the medium and long-term socioeconomic effects of the decline in the young population, emphasizing the need for harmony between education, the labor force and the labor market. Although there has been a significant increase in the education level of young people, there are not sufficient job opportunities for them in the labor market. The study also draws attention to social and cultural factors affecting the life satisfaction of the young population and considers the postponement of marriage and the age of first motherhood as indicators of socioeconomic and cultural change. The demographic changes in the young population in Turkey over the last 15 years have brought about significant challenges and long-term risks. Especially when the decline in the population growth rate, the low life skills of young people and the long-term consequences of cultural transformation are considered, it is essential to align the increasing educational opportunities with the needs of the new age, strengthen the social and emotional skills of young people and establish mechanisms to monitor these skills regularly is crucial, develop comprehensive longitudinal research programs to monitor the psychological, social, and cultural transformation of young people, increase the diversity and quality of youth statistics, strengthen the family institution and preserve cultural structures.

Keywords: Young Population, Social Changes, Family Structure, Youth Statistics.

Giriş

Sosyolojinin önemli inceleme alanlarından birisi olan gençlik olgusunun sosyolojik bağlamda ele alınması, gençlerin toplumsal ve kültürel dinamikler içindeki rolünü ve konumunu anlamak açısından oldukça önemlidir. Sosyal ve kültürel yapının bir yansıması ve taşıyıcısı olan gençlik üzerine yapılan analizler, toplumun geleceğine dair öngörü imkânı da sağlamaktadır. Türkiye, nüfusunun yüzde 15.1'ini oluşturan 15-24 yaş grubundaki yaklaşık 13 milyon genç nüfusu ile önemli bir potansiyele sahiptir. Ancak 1950'lerle yüzde 20'nin üzerinde olan bu oranın 2080'lerde yüzde 11 seviyesine gerileyeceği tahmin edilmektedir (Türkiye İstatistik Kurumu [TÜİK], 2024a). Dolayısıyla nicelik olarak sürekli gerileyen bu önemli potansiyel üzerine yapılacak analizler giderek daha fazla önem kazanmaktadır. Mevcut çalışma bu çerçevede TÜİK verilerine dayalı olarak 15-24 yaş grubundaki gençlerin 2011-2023 yılları arasındaki sosyolojik değişimini; demografi, eğitim, iş gücü, istihdam, yaşam memnuniyeti, evlilik ve aile yaşamı gibi göstergeler bakımından değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Söz konusu değişkenler bağlamında gençlerin sosyolojik değişimi özellikle Avrupa Birliği ülkeleri ile de mukayeseler yapılarak değerlendirilmiş ve değişkenler arasındaki ilişkilerle birlikte tartışılmıştır.

Genç Nüfus, Gençlik Tanımları ve Kuşak Tartışmaları

İnsan hayatının evreleri bin yıllar boyunca insanın üretim ilişkilerindeki konumuna göre çocukluk, yetişkinlik/gençlik ve yaşlılık olarak gruplandırılmıştır. Çocukluk kategorisi bakıma muhtaç, bedenen olgunlaşmamış gruba; yaşlı kategorisi fiziki olarak gücünü kaybetmiş, üretim ilişkilerinde yoğun enerji harcamayan gruba karşılık gelmektedir. Yetişkin/genç kategorisi ise; yaşlı ve çocuk grubu arasında yer alan ve toplumsal enerjiyi sağlayan gruba tekabül etmektedir (İnanır, 2005, s. 38-39). Yörükoğlu (2002, s. 375) gençlik-delikanlılık dönemini 12-21 yaş aralığında ruhsal anlamda önemli değişikliklerin olduğu, hızlı büyüme ve olgunlaşma çağı olarak tanımlamaktadır. Gençlik dönemini biyolojik olarak ele alan Yörükoğlu (2002, s. 375) gençliğin Batı dillerinde de büyüme (adolescence) olarak tarif edildiğini vurgulamaktadır.

Genel anlamı ile gençlik; çocukluktan erginlik çağına bir geçiş, yetişkinliğe de bağlayıcı bir köprü olarak görülmekle birlikte (Bayhan, 2015, s. 356) kültürler arası farklılaşmalardan da etkilenen bir olgudur. Bu bağlamda gençlik, toplumdan topluma değişiklik arz eden faktörlerle tanımlanan, kendi kriterlerine göre bir düzen ve anlam empoze etmeye çalışılan, zaman ve mekânda süreklilik göstermeyen, yaş grupları ve nüfus istatistikleri ile tanımlanamayacak derecede karmaşık bir kavramdır (SEKAM, 2016, s. 11). İnsanın hayatının biyolojik, psikolojik ve sosyolojik boyutu ile önemli bir dönemi içeren gençlik dönemi, insanın bedensel, ruhsal, sosyal ve kişilik sisteminin gelişimi için önemli ve hassas bir dönemdir. Lüküslü'ye (2009, s. 19-20) göre, modernite, kentleşme ve endüstrileşmenin etkisi ile yeni bir sürece evrilen gençlik olgusunun bir kategori ve araştırma alanı olarak öne çıkmaya başlaması, modern sanayi toplumuna denk düşmektedir. Bu dönemden önce gençlik; çocukluk ve yetişkinlik arasında olan, evlenme ve iş hayatına atılmayla son bulan bir geçiş evresi olarak görülmüştür (SEKAM, 2016, s. 9). Ayrı bir araştırma alanı olarak ele alınması gençliğin farklı perspektiflerden değerlendirilmesini, gençlikle ilgili biyolojik, psikolojik ve sosyolojik tanımlarının yapılmasını, sürekli olarak bu tanımların güncellenmesini ve böylece gençlik literatürünün genişlemesini sağlamıştır.

Gençliğin insan yaşamının belli bir dönemini ifade etmesinden dolayı gençlikle ilgili yapılan tanımlamalar daha çok biyoloji temelli olmaktadır. Ancak modernleşmeyle birlikte sosyal ve kültürel faktörlerin gençler üzerindeki önemli etkilerinden dolayı son dönemlerde gençlerle ilgili tanımlamalar, araştırmalar ve tespitler daha çok sosyal, kültürel faktörler üzerine yoğunlaşmaktadır. Gençliğin tanımlamasında olduğu gibi kapsadığı yaş aralığı ve alt sınırı hakkında da ülkeler ve kültürler arası farklılıklar bulunmaktadır. Her ne kadar farklı olsa da genel olarak buluş çağına erişme ile zorunlu eğitim süresinin tamamlanması gibi faktörler genç grubun yaş aralığını tanımlamak için kullanılmaktadır. Birleşmiş Milletler standart tanımında 15-24 yaş aralığı genç kategorisinde değerlendirilmektedir (O'Higgins, 1997, s. 1). Hollanda'da genç yaş dönemi, 12-25 olarak alınırken, İngiltere'de 13-19 yaş grupları genç olarak kabul edilmektedir. Estonya 7-26, İspanya 14-30, Lüksemburg ise 12-25 yaş aralığını gençlik olarak tanımlamaktadır (Williamson, 2002, s. 31-32). Yaş aralıkları ülkeler arasında değiştiği gibi aynı ülke içinde de farklı şekillerde gruplandırılabilir. Örneğin İtalya'nın kuzeyi ve güneyinde gençliğin yaş aralığı farklıdır; kuzeyi 14-29, güneyi 14-32 olarak gençliği ele almaktadır.

Almanya ise ergen (16-19) ve genç yetişkinler (20-24) olarak gençliği iki gruba ayırmaktadır (O'Higgins, 2001, s. 10-11) . Türkiye'nin gençlik olarak tanımladığı yaş aralığı ise yıllar içinde değişmiş ve bu durum kalkınma planlarına da yansımıştır. 2. Kalkınma Planı'nda (DPT, 1967, s. 254) 14-24, 3. Kalkınma Planı'nda (DPT, 1972, s. 789) 14-22, 4. (DPT, 1978, s. 155) ve 5. Kalkınma Planı'nda (DPT, 1984, s. 149) 12-24 olarak gençlik tarif edilmektedir. 6. Kalkınma Planı'ndan (DPT, 1989, s. 288) itibaren ise 15-24 yaş dönemi gençlik dönemi olarak kabul görmüştür. Bu çerçevede Türkiye İstatistik Kurumu da 15-24 yaş dönemini esas alarak her yıl gençlik istatistikleri yayınlamaktadır (TÜİK, 2024a).

Gençlik insan hayatının en dinamik, en hızlı, kimlik ve kişilik arayışlarının en yoğun olduğu, yetişkinlik hayatının temellerinin atıldığı bir dönem olarak kabul edilmektedir. Gençler; içinde yaşadıkları kültürü ve toplumu anlama, yaşama ve dönüştürmede toplumdaki diğer grupları incelemektedir. Ait oldukları toplumun hâkim kültürünü belirli kabul ediş ve reddedişlerle kendilerine has bir alt kültüre dönüştürmekte ve kendi toplumsallaşma süreçlerini kendileri oluşturmaktadır. Bu bakımdan Akın'a (2014, s. 10) göre gençler, gençlik kültürü üreticisi ve kendi gençlik toplumsallaşmasını gerçekleştiren alt gruplar olarak ifade edilmektedir.

Bireylerin toplumsallaşma süreci ailede başlamakta, okul, akran grupları, teknoloji ve kitle iletişim araçları ile beraber bu süreç devam ettirilmiştir. Toplumsallaşma ve toplumsal değişimde bir zamanlar söz sahibi olan tarım ve sanayi, günümüzde yerini yeni yapılanma süreci olan bilgi, teknoloji ve dijitalleşmeye bırakmıştır. Bireylerin yaşam tarzı, davranışları ve iletişim biçimleri teknoloji ve internetle birlikte hızla değişmektedir. Teknoloji ve internetin günlük yaşamda sosyal hayatın önemli bir unsuru haline gelmesi gençlerin toplumsallaşma sürecini de dönüştürmüştür. Özellikle 21. yüzyılın başından itibaren küreselleşme, bilgi çağı, teknoloji ve dijitalleşmenin etkisiyle sosyal ve kültürel yapıda önemli toplumsal değişimler meydana gelmiş, gençler de bu toplumsal değişimleri oluşturan yeniliklerin etkin bir taşıyıcısı ve yaygınlaştırıcısı olmuştur (Karaca, 2007, s. 420).

Teknoloji, internet, kitle iletişim araçları, sosyal medya ve dijital oyunlar gibi toplum yaşamında önemli etkiler oluşturan maddi faktörler, kültürel yapıyı ve kültürün maddi olmayan değerlerini günlük yaşam pratiklerinde olduğu hızla dönüştürememektedir. Toplumun kültürel yapısındaki maddi ve maddi olmayan değerlerdeki değişimin eşgüdümsüzlüğü ve geleneksel değerlerin ve yaşam tarzının hızlı toplumsal değişimlere uyum sağlayamaması biryandan toplumda kültürel boşluk oluşmasına sebep olurken (Ogburn, 1922, s. 277-279) öte yandan kuşaklar arasında çatışmaya (Yörükoğlu, 2002, s. 389-390) yol açmaktadır. Genç kuşağın fizyolojik ve psikolojik değişimlerine paralel olarak ailesinin ve toplumun beklentilerine uyum sağlayamaması gençler üzerinde baskı oluşturmaktadır ve genç bu baskıdan kaçmak için kendine özel bir dünya oluşturmaktadır. Bu bağlamda internet, dijital oyunlar ve sosyal medya gencin kendini tanıma, kanıtlama, ifade edebilme ve sosyalleşebilme alanı olarak gençlerin yaşam biçimi haline gelmiştir. Gencin kendi sanal dünyasında yaşaması her kültür ve millettten sanal ilişkiler ve arkadaşlıklar içinde olmasını mümkün kılmaktadır. Günlük yaşamlarının büyük çoğunluğunu internet üzerinden sosyalleşerek geçirmeleri, aile içinde ebeveynleri ve daha büyük ve/veya küçük kardeşleri ile ilişkilerini olumsuz etkilemekte ve kuşak çatışmalarını pekiştirmektedir

(Kurt Topraklı ve Mazman, 2020, s. 39-40). Fırtınalı gençlik döneminde gencin toplumsal ve kültürel değerlerden uzaklaşması ve/veya bu değerleri kendine uyarlaması, kültürel aktarımın bazı parçalarının eksik kalmasına bazılarının da değişmesine sebep olmaktadır. Yaşamın hızlı aktığı gençlik dönemi, toplumsal ilişki ve değerlerin hızlı tüketilmesi ve değer yozlaşması ile sonuçlanmaktadır. Gençlerin bu hızlı yaşamında toplumsal değişimin yönünün tayin edilebilmesi, gençlik politikalarının önceliklerinin belirlenmesi bakımından önem taşımaktadır.

Gençlik üzerine yapılan teorik tartışmalar, biyolojik, psikolojik, sosyolojik ve kültürel boyutlarıyla gençliği farklı açılardan ele almaktadır. Bu bağlamda kuşaklar teorisi, belirli ortak kültürel normlar ve değerlerle yetişen nesillerin benzer sosyokültürel ve psikolojik refleksler geliştirdiklerini ileri sürmektedir. Bu yaklaşıma göre, radikal toplumsal kırılmalar oluşturan dünya savaşları ya da özellikle son yıllarda dijital kültür gibi olgular kendi dönemlerindeki kuşakları da etki altına almaktadır. Bu dönemler; bebek patlaması, X kuşağı, Y kuşağı, Z kuşağı, I kuşağı gibi tanımlamalarla anlaşılır hâle getirilmeye çalışılmaktadır (Mannheim, 1952; Strauss ve Howe, 1991; Twenge, 2018). Aşırı basitleştirme, stereotipleri güçlendirme kültürel bağlamı ve durumsallıkları ihmal etme gibi sınırlılıklarına ve Bourdieu (2016) gibi düşünürlerden gelen gençliğin biyolojik yaş grupları üzerinden tanımlanmasının manipülatif bir yaklaşım olduğu gibi eleştirilere rağmen bu teoriler toplumsal gerçekliğe dair önemli bir fotoğraf sunmaktadır. Esasen bugünün dünyasında kuşakları dönemselsel olarak ayırtırmayı zorlaştıran en önemli husus toplumsal dönüşümün hızı ve etkisinin kuşatıcılığıdır. Bauman'ın (2000) da ileri sürdüğü üzere kuşakları biçimlendiren sosyolojik dönüşüm tarihin hiçbir döneminde son dönemdeki hızla ve radikal biçimlerde cereyan etmemiştir. Diğer taraftan Marcuse, Bourdieu ve Dubet gibi düşünürlerin dâhil olduğu gençliğin karmaşık doğasını anlamaya çalışan bu tartışmalar gençliği belirli tarihi dönemler, yaş aralıkları ve kuşaklar ile tanımlamanın ötesinde sosyo-ekonomik faktörler ve kültürel çeşitlilikleri de dikkate alarak geniş bir perspektif sunmaktadır. Gençlik sadece yaşla sınırlı olmadığı gibi, bireylerin toplumsal yapı içindeki konumları, yaşadıkları sosyal ve kültürel deneyimlerle de şekillenmektedir. Bu çok boyutlu yaklaşım, gençlik döneminin sadece bir geçiş evresi olmadığını, aynı zamanda bireyin kişilik gelişimi, sosyal uyum süreci ve kültürel etkileşimlerle zenginleşen dinamik bir dönem olduğunu ortaya koymaktadır. Bu nedenle gençliğe yönelik çalışmalar, gençlerin çeşitliliğini ve toplumsal rollerini anlamada önemli bir temel teşkil etmektedir.

Geçmişten günümüze tüm toplumlarda nesli devam ettirici, geleceği sürdürücü, toplumsal kalkınmayı ve gelişmeyi sağlayıcı özelliğinden dolayı gençliğe yadsınamaz bir önem atfedilmektedir. Toplumu sürdürebilme yetisinden dolayı gençlik, devlet politikalarının da en önemli odaklarından birisini oluşturmaktadır. Aile Araştırma Kurumu (AAK, 1997) tarafından hazırlanan raporda, aktif ve dinamik gücü ile gençlerin bir yandan toplumsal kalkınmadaki rolleri vurgulanırken diğer yandan sosyal ve kültürel değerleri koruma noktasındaki rollerine vurgu yapılmaktadır. Aynı rapora göre, gençlik ve toplum ilişkisi tek yönlü olmayıp toplumun da gençler için maddi ve manevi, fiziki ve toplumsal olarak daha iyi yaşam şartları ve gelecek sunma gibi sorumlulukları bulunmaktadır. Diğer bir deyişle; toplum ve gençlik varlığını devam ettirebilmek için birbirine karşı beklenti ve sorumluluk içindedir.

Bu bakımdan gencin ve toplumun karşılıklı olarak birbirini tanıması, ihtiyaç ve sorunlarının bilincinde olarak bu yönde çalışmalar yapması toplumsal süreklilik ve refahın sağlanması konusunda oldukça önemlidir (Görgün Baran, 2013, s. 9). Genç ve toplum arasındaki bu karşılıklı ilişki ve etkileşim, gençlerin beklenti ve ihtiyaçları ile gençlikteki hızlı değişimin yakından takibini önemli hale getirmektedir. Buna göre, Türkiye'nin resmi istatistik kurumu TÜİK'in son 13 yıl içerisinde belirli değişkenler üzerinden açıkladığı resmi rakamlarla gençliğin sosyolojik değişimini incelemek bu makalenin temel amacını oluşturmaktadır. Bu amaçla 2011-2023 yıllarında 15-24 yaş grubundaki gençlere ait demografi, eğitim, istihdam, memnuniyet, aile yaşamı vb. istatistiki veriler üzerinden gençliğin değişimi değerlendirilmiştir. Ayrıca incelemeye dahil edilen bu değişkenler arasındaki olumlu ya da olumsuz ilişkileri değerlendirmek üzere korelasyon analizi yapılmıştır.

Yöntem

Araştırmada kullanılan veriler umuma açık TÜİK veri tabanlarından temin edilmiştir. 2011-2023 yıllarına ait istatistiki veriler gruplandırılarak birleştirilmiş ve karşılaştırılabilecek şekilde düzenlenmiştir. Farklı veri tabanlarından elde edilen 15-24 yaş grubu gençlere ait verilerin incelenmesi neticesinde; demografi ve eğitim, iş gücü ve istihdam, yaşam memnuniyeti, evlilik ve aile yaşamı olmak üzere dört temel kategoride gruplandırma yapılabileceğine karar verilmiştir. Söz konusu kategorilerin ve bu kategorilere ait alt grupların kuramsal uygunluğu ve kapsamı için uzman görüşü alınmıştır. Buna göre; Demografi ve İstihdam kategorisinde genç nüfus ve yükseköğretimdeki okullaşma oranları; İş Gücü ve İstihdam kategorisinde işgücüne katılım, istihdam, genç işsizliği ve NEİY oranları; Yaşam Memnuniyeti kategorisinde eğitim, iş, kazanç ve sağlık memnuniyeti ile genç mutluluğu oranları, Evlilik ve Aile Yaşamı kategorisinde ise ilk evlilik yaşı, ortalama annelik yaşı ve ilk beş yılda boşanma oranları incelenmiştir. Veri analizinde aritmetik ortalama ve yüzde gibi betimsel istatistikler kullanılmıştır. Ayrıca araştırmada incelemeye alınan değişkenler arasındaki olumlu ya da olumsuz ilişkileri değerlendirmek üzere korelasyon analizi yapılmıştır. Analiz öncesinde veri seti üzerinde yapılan incelemelere göre Shapiro-Wilk normallik testi, değişkenlerin normal dağıldığını göstermiştir ($p>0.05$). Ayrıca saçılım grafikleri, değişken çiftleri arasında doğrusal ilişkiler olduğunu ve aykırı değerlerin korelasyonu büyük ölçüde etkileyecek düzeyde olmadığını göstermektedir.

İstatistiklerle Gençliğin Toplumsal Değişimi

Çalışmanın bu bölümünde Türkiye İstatistik Kurumu 2011-2023 verilerinden hareketle nüfus ve eğitim, iş gücü ve istihdam, yaşam memnuniyeti, aile ve evlilik yaşamı ana başlıklarında gençliğin değişimi incelenmiştir.

Nüfus ve Eğitim

Nüfus; yaş, cinsiyet, medeni durum, eğitim gibi farklı kategoriler çerçevesinde ele alınmaktadır (Murat, 2006, s. 29-30). Genç nüfus ise toplam nüfus içinde genç olarak tanımlanan yaş grubu için kullanılmaktadır. Gençlikle ilgili yapılacak olan analizlerde ve politikalarda gençliğin nitel ve nicel özellikleri önem arz etmektedir. Gelişmiş ülkelerde genç nüfus oranı gittikçe azalmakta iken; geri kalmış ve gelişmekte olan ülkelerde genç nüfus oranı giderek artmaktadır (Çetintürk ve Küçük, 2019, s.

264). Türkiye’de genç nüfusun 2011 sonrası sayısal değişimi ve bu nüfusun yükseköğretime katılımı ile ilgili veriler Tablo 1’de sunulmaktadır.

Tablo 1. Türkiye’de Genç Nüfus Oranının Yıllara Göre Değişimi (%)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Genç Nüfus Oranları	17.0	16.8	16.6	16.6	16.5	16.4	16.3	16.1	15.8	15.4	15.3	15.2	15.1
Yükseköğretim Okullaşma Oranları	33.1	35.5	38.5	39.9	39.5	40.9	41.7	45.6	44.1	43.4	44.4	44.7	46.0

Kaynak: 2011-2023 TÜİK İstatistiklerle Gençlik Bültenleri verilerinden derlenmiştir.

Tablo 1’de son on yıl içindeki Türkiye’de genç nüfus oranı değişimine bakıldığında; genel olarak genç nüfus oranında yüzde ikiye varan önemli bir azalma olduğu görülmektedir. Avrupa ülkelerinde bu oran aynı yıllarda %11.8’den %10.7’ye gerilemiştir (EUROSTAT, 2024). Avrupa ülkelerine nispetle Türkiye’deki genç nüfus oranı daha yüksek olsa da Avrupa’ya benzer bir gerileme eğimi dikkat çekmektedir. TÜİK nüfus projeksiyonlarında önümüzdeki 50 yıl içinde genç nüfusun gittikçe azalacağı tahmin edilmektedir. 2023 yılında %15.1 olan genç nüfus oranının 2030 yılında % 13.4’e, 2080 yılında ise % 11.1’e gerileyeceği tahmin edilmektedir (TÜİK, 2024a).

Genç nüfus oranının fazla olması gençlere yönelik faaliyet ve politikaların önemini artırmaktadır. Genç nüfus oranının toplam nüfus içindeki oranının yüksek olması gençlik şişkinliği olarak ifade edilmektedir. Gençlik şişkinliği doğru yönetilebildiği takdirde ülkeler için ekonomik ve sosyal kalkınmayı sağlama bakımından bir fırsat kapısıdır. Ancak genç nüfus şişkinliği doğru yönetilemezse ülke için işsizlik, şiddet, eğitim, güvenlik ve barınma gibi birçok problem kaçınılmaz olacaktır (Özbay’dan akt. Baş, 2009, s. 5). Bu bakımdan ülkelerin genç nüfus potansiyelinin farkında olarak gençlerin istek ve ihtiyaçları doğrultusunda politikalar üretmesi önem arz etmektedir.

Dinamik nüfusun nitelikli hale getirilebilmesi için gerekli eğitimi alması gerekmektedir. Özellikle genç nüfusun fazla olduğu ülkelerde eğitim ve okullaşma oranı oldukça önemlidir. Farklı eğitim düzeylerindeki bireylerin eğitime erişimi, katılımı ve eğitimin yaygınlığı bakımından ülkelere birçok sorumluluk düşmektedir. Ülkelerin eğitime yönelik faaliyetleri nicelik olarak okullaşma oranı üzerinden değerlendirilmektedir. Bu bakımdan Türkiye için 18-22 yaş grubunun yükseköğretim dönemine tekabül etmesi sebebiyle bu çalışmada yükseköğretimde okullaşma oranı önemli bir değişken olarak ele alınmıştır. Yükseköğretime başlama yaşı ve genç nüfus oranı ülkelere göre değişkenlik gösterdiği için ülkeler arası yükseköğretimde okullaşma oranları karşılaştırması yapmak doğru bir yaklaşım olarak görülmemektedir (Günay ve Günay, 2016, s. 29). Türkiye’nin yıllara göre yükseköğretimde net okullaşma oranlarına bakıldığında; oranın gittikçe arttığı görülmektedir. 2011 yılında 18-22 yaş grubundaki gençlerin %33,1’i yükseköğretimde yer alırken, 2022 yılında bu yaş grubundaki gençlerin %50.2’si yükseköğretimde yer almaktadır. Yükseköğretimde okullaşma oranının artmasında özellikle

son 10 yılda toplumsal ve teknik birçok gelişmenin yaşanması, üniversite sayılarının artması ve uzaktan eğitim gibi imkânların artışı etkili olmuştur.

İş gücü ve İstihdam

Bireylerin eğitim hayatını tamamlayarak niteliklerine uygun, kendilerini tatmin edici, sağlam ve istikrarlı pozisyonla iş hayatına geçiş yapmaları yaşamda önemli bir aşama olarak tanımlanmaktadır (Müller ve Gangl, 2003, s.1). Bireylerin birtakım sebeplerle istihdama katılamamaları toplumda işsiz olarak tanımlanarak etiketlenmelerine neden olmakta ve psikososyal sonuçlar üretmektedir. Toplumsal dönüşüm her şeyin olduğu gibi işsizliğin de tanımını değiştirmiştir. Geçmişte, yeteneği ve isteği olmadığı için iş bulamayan ve/veya çalışmayan kişiler işsiz olarak tanımlanırdı; günümüzde yeteneği, isteği ve eğitimi olduğu halde sosyal ve ekonomik sebeplerle iş sahibi olamayan veya çalışmayan kişiler işsiz olarak tanımlanmaktadır (Zaim’den akt. Erol ve ark., 2010; Erol ve ark., 2010). TÜİK ise daha iş teknik bir tanımlama ile “işsizi”, referans döneminde işi olmayan, son 3 ay içinde iş arama kanallarından en az birini kullanarak iş arayan ve 2 hafta içinde işe başlayabilecek durumda olan kişi olarak tanımlanmaktadır (TÜİK, 2020, s. XV). Bu tanıma uyan 15-24 yaş grubundaki kişiler de genç işsiz olarak ifade edilmektedir.

Genç ve dinamik nüfusun fazla olduğu ülkelerde bu nüfusun işgücüne katılım, istihdam ve işsizlik oranları incelendiğinde bu kesimin ülke için bir yük mü yoksa fırsat mı olduğu değerlendirilebilmektedir. TÜİK’in tanımına göre işgücü; istihdam edilenler ile işsizlerin oluşturduğu tüm nüfusu kapsamakta; işgücüne katılım oranı ise, işgücünün kurumsal olmayan çalışma çağındaki nüfus içindeki oranını ifade etmektedir (TÜİK, 2020, s. XV). TÜİK ve EUROSTAT bireylerin işgücüne katılım durumlarını eğitim durumlarına bakmaksızın çalışan ve işsiz olarak ikiye ayırmaktayken; işsizlik istatistiklerinde eğitim görmekte olan öğrencileri işsiz kategorisinde ele almamaktadır (EUROSTAT, 2019). Türkiye’deki 15-24 yaş aralığındaki genç nüfusun iş gücüne katılım oranı ve bu aktif nüfusun istihdam edilme oranının yıllar içinde gösterdiği değişkenlik Tablo 2’de sunulmaktadır.

Tablo 2. Genç İş Gücü ve İstihdam Verileri (%)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
İşgücüne Katılım	39.3	38.2	39.6	40.8	42.0	42.4	43.3	44.0	44.4	39.1	41.7	43.8	45.6
İstihdam	32.0	31.5	32.2	33.5	34.1	34.1	34.3	35	33.1	29.2	32.2	35.3	37.7
Genç İşsizliği	18.4	17.5	18.7	17.9	18.5	19.6	20.8	20.3	25.4	25.3	22.6	19.4	17.4
NEİY	29.6	28.7	25.5	24.8	24.1	23.9	24.2	24.4	26.0	28.3	24.7	24.2	22.5

Kaynak: 2011-2023 TÜİK İstatistiklerle Gençlik Bültenleri verilerinden derlenmiştir.

Tablo 2 incelendiğinde 2023 yılı verilerine göre Türkiye’de 15-24 yaş grubunun işgücüne katılım oranı %45.6’dır. Aynı yaş grubunda 28 AB ülkesinde ortalama olarak işgücüne katılım oranı %42.2, OECD ortalaması ise 46.7 olarak gerçekleşmiştir (OECD, 2022). Türkiye ve 28 AB ülkesinin işgücüne katılım

oranına bakıldığında genç nüfusun ve çalışma çağındaki nüfusun fazla olması sebebiyle Türkiye’de işgücüne katılım oranı yıllar içinde artış göstermişken, AB 28’de işgücüne katılım oranı azalma göstermiştir. Bu durumun oluşmasında AB 28’deki genç nüfusun azalarak bağımlı nüfusun artması etkili görülmektedir.

Genç nüfusun ülkeye olan katkısı işgücüne katılımı, üretkenliği ve verimliliği ile eşgüdümlüdür. Gençlerin dinamikliğinin değerlendirilebilmesi ve mevcut potansiyelin ortaya çıkarılabilmesi için niteliklerine uygun alanlarda istihdam edilmesi gerekmektedir. Calderon’a göre (2004, s. 65); iş ve istihdam bireylerin özsaygılarını, bağımsızlıklarını ve yaşamlarını, sosyal kimliğini ve toplumdaki konumunu belirleyen önemli faktörlerdir. TÜİK ve EUROSTAT istihdam verilerine bakıldığında; hem Türkiye hem AB 28’in istihdam oranları yıllar içinde değişkenlik göstermektedir. İstihdam oranlarının yıllar içindeki değişimi birbirine yakın olmakla birlikte son 3 yılda Türkiye’nin AB ülkelerine nispeten daha yüksek bir artış gösterdiği görülmektedir. 27 AB ülkesi için ulaşılabilen en güncel veriye göre 2020 yılında istihdam oranı 35.2 olarak gerçekleşmiştir (OECD, 2023). Türkiye bu oranı 2022 yılında yakalamış ve 2023’te de geçmiş görünmektedir. 15-24 yaş aralığındaki gençlerin istihdam ve işgücüne katılım oranlarının düşük olması eğitime devam etme süreleri ile ilişkilendirilmektedir. Ayrıca eğitimden çalışma hayatına geçişte karşılaşılan engeller, işsizlik oranlarının yüksek olması, gençlerin deneyimsiz olmaları, niteliklerine ve beklentilerine uygun işe ve ücrete ulaşamamaları, işveren ve iş arayanı buluşturacak kurumların azlığı gibi birçok faktör gençlerin istihdam piyasasına katılmasının önüne geçmektedir (Orkunoğlu Şahin, 2020, s. 137).

Günümüz gençliği daha önce olmadığı kadar yüksek bir oranda eğitimine devam etmekte, iş hayatında ve toplumda ne istediğini bilmektedir (ILO, 2008, s. 2). Burada önemli olan bu dinamik, eğitilmiş ve kendinin farkında olan nüfusun niteliklerine uygun olarak istihdam edilmesidir. Ancak her ne kadar gençler için eğitilmiş olmak, iş gücü piyasasına katılmak ve orada başarılı olmak için önemli bir kriter olarak görülse de kişinin iş deneyiminin olması, istihdam geçişinin sorunsuz olması, güçlü ve profesyonel ilişkiler ağının olması gibi faktörler iş piyasasına ve istihdama katılmada daha öncelikli kriterler haline gelmiştir (Gangl, 2003, s. 158).

Genç işsizliği hem toplumsal ve bireysel bir sorun olması hem de gelişmiş ülkelerde dâhi görülen küresel bir sorun olması sebebiyle önemli bir konudur. Türkiye ve 28 AB ülkesine ait genç işsizliği verilerine bakıldığında; AB 28’in 2011 yılında %21.8 olan genç işsizlik oranı yıllar içinde azalmış ve 2020 yılında %14.9’e gerilemiştir (OECD, 2023). Türkiye’de ise 2019 yılında %25.4’e kadar yükselen bu oran bu tarihten sonra önemli ölçüde azalarak %17’lere gerilemiştir. Gelişmiş ülkelerde genç işsizliği genel bir talep yetersizliği ile ilişkilendirilirken; gelişmemiş ve gelişmekte olan ülkelerde hızlı nüfus artışına paralel üretim ve istidam kapasitesi artışının sağlanamaması ile ilişkili görülmektedir (Hesapçıoğlu, 2019, s. 164). Türkiye’de gençlerin yükseköğretimde okullaşma oranları ile genç işsizliği verileri karşılaştırıldığında; okullaşma oranı ve eğitilmiş genç oranı artmış olmasına rağmen bu gençlerin istihdam oranı azalmış ve genç işsizlik oranı artmıştır. Böyle bir durumda hem kaynakların tam olarak kullanılamaması ve ekonomik kalkınmanın sağlanamaması hem de gençlerin fiziksel ve ruhsal

gereksinimlerini karşılayamaması gibi sorunlar ortaya çıkmaktadır. Eğitim sistemlerinin gençlere ihtiyaç duyacakları yaşam becerilerini yeterli ölçüde kazandıramadığına işaret eden bu veriler, genç nüfus potansiyelinin sağladığı fırsatın yeterince kullanılmadığı şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 2'de de görüleceği üzere 15-24 yaş grubundaki gençlerin okullaşma, istihdam ve işsizlik oranları ele alınırken bu değişkenlerin içinde yer almayan, “ne eğitimde ne istihdamda ne de yetiştirmede yer alanlar” (NEİY), (not in education, employment, or training [NEET]) olarak tanımlanan bir genç nüfus bulunmaktadır. NEET/NEİY kavramı öncelikle İngiltere’de ortaya çıkmış ve tüm dünyaya yayılmış ve zaman içinde önemli bir istihdam göstergesi haline gelmiştir (Kılıç, 2014, s. 122-130). Birçok Avrupa ülkesi NEİY’i 15 ve 24 yaş arası ne eğitimde ne istihdamda ne de yetiştirmede olan gençler olarak tanımlarken; uluslararası alanda farklı yaş grubu ve sosyal fenomenler üzerinden NEİY tanımlaması yapılabilmektedir (EUROFOUND, 2012, s. 20).

NEİY kategorisine işsizlik, hastalık, engellilik, ev işleri gibi sebeplerle aktif olamayanlar; daha önce iş arama deneyimi başarısız olanlar, iş bulma umudu kalmayanlar ve iş arama yollarından haberdar olmayanlar ve bunların dışında gönüllü olarak eğitim ve istihdam alanının dışında kalmayı tercih edenler dâhil edilmektedir (Emirgil, 2019, s. 87-88). Türkiye ve 28 AB ülkesinin 15-24 yaş aralığındaki NEİY oranları karşılaştırıldığında; Türkiye’de bu kategorideki gençlerin oranının AB 28’e göre fazla olduğu görülmektedir. NEİY oranları 28 AB ülkesinde yıllar içinde azalma gösterirken, Türkiye’de dalgalanmalar olmakla birlikte bir azalma eğilimi gösterdiği görülmektedir. 2023 yılında AB’de 15-29 yaş grubundaki gençlerin %11,2’si ne istihdamda ne de eğitim ve öğretimde olarak belirlenmiştir. Bu oran ülkelere göre önemli farklılıklar göstermektedir. Mesela Hollanda’da %4,8 iken; Romanya’da %19,3’tür (EUROSTAT, 2023).

Eğitim ve iş gücü verileri dikkate alındığında NEİY nüfusu ekonomiden ve toplumdaki dışlanma durumu ile karşı karşıyadır ve bu durumun önüne geçebilmek için sosyal içerme çalışmaları yapılmalıdır. Avrupa ülkelerine kıyasla oldukça yüksek olan Türkiye NEİY oranının okul yaşamını erken sonlandırmayı engelleyici, okuldan işe geçişi sağlayıcı, alternatif eğitim ve yetiştirme uygulamaları ile pasif nüfusu aktif edici politikalarla azaltılabileceği tavsiye edilmektedir (Kılıç, 2014, s. 132).

Yaşam Memnuniyeti Göstergeleri

Modern yaşamın kalitesine ilişkin duyulan kaygı çağdaş toplumun karakteristik özelliğidir ve gelişen teknolojilere paralel olarak bireyin yaşamda kalite arama duygusu da gelişme göstermiştir (Pacione, 2003, s. 19). Yaş, cinsiyet, maddi gelir, medeni durum, eğitim ve sağlık durumu vb. değişkenler birey mutluluğunu ve yaşam memnuniyetini ölçmede kullanılmaktadır. Bunların yanında yaşam kalitesi kişilerin yaşadıkları yer, fiziki ve toplumsal çevre koşulları, beklentileri ve endişeleri ile birlikte değerlendirilmektedir (Pacione, 2003).

Gençlerin eğitime ve istihdama katılımının, toplumsal refahın dolayısı ile de yaşam memnuniyetinin artışı üzerinde etkisi olduğu bilinmektedir. Bu bakımdan TÜİK tarafından her yıl hazırlanan yaşam memnuniyeti endeksi çerçevesinde bireylerin eğitim, iş, kazanç, sağlık vb. memnuniyetlerinin ölçülmesi oldukça önemlidir. Söz konusu endekse bireyin genel mutluluk algısını ve toplumsal değerlerini

belirlemek, temel yaşam alanlarındaki genel memnuniyetlerini ölçmek ve bu memnuniyet düzeylerinin zaman içindeki değişimini takip etmek hedeflenmektedir (TÜİK, 2020: XII). Bireylerin yaşadığı hayatı sevmeye düzeyi ve bir bütün olarak yaşamının genel kalitesini olumlu olarak değerlendirme derecesi yaşam memnuniyeti olarak tanımlanmaktadır (Veenhoven, 1996, s. 6).

Türkiye genç nüfusunun eğitim, iş, kazanç ve sağlık durumları ile ilgili memnuniyet düzeyleri ile genel mutluluk oranları Tablo 3'de yer almaktadır.

Tablo 3. Gençlerin Yaşam Memnuniyetleri (%)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Eğitim	54.3	59.9	63.4	60.7	58.3	63.6	62.4	58.3	62.0	59.5	59.2	67.0	65.5
İş	69.0	74.6	77.5	77.2	79.3	78.7	79.3	76.0	73.0	77.1	76.0	82.4	75.2
Kazanç	40.0	47.3	52.7	48.3	50.5	51.0	51.1	48.7	49.8	48.4	42.3	52.9	47.8
Sağlık	87.7	89.6	88.2	85.4	87.3	88.0	88.1	85.5	88	84.6	85.3	84.8	86.8
Genç Mutluluğu	69.6	64.6	65.1	61.2	63.8	65.1	61.3	55.4	56.7	47.2	44.5	47.9	52.7

Kaynak: 2011-2023 TÜİK İstatistiklerle Gençlik Bültenleri verilerinden derlenmiştir.

Bu çerçevede Türkiye'de 18-24 yaş gençliğinin aldığı eğitimden, çalıştığı işten ve bu işten elde ettiği kazançtan ne ölçüde memnun olduğu incelendiğinde (Tablo 3); memnuniyet oranlarında yıllar içinde dalgalanmalar olduğu görülmektedir. 2011 yılında alınan eğitimden memnun olanların oranı %54.3 iken, 2019 yılında memnuniyet oranı %62'ye ulaşmıştır. 2011 yılında çalıştığı işten memnun olanların oranı %69 iken; 2023 yılında %75.2 olmuştur.

Eğitimle ilgili memnuniyet oranları 2011 yılında yüzde 54.3 ile başlamış olup, zaman içinde dalgalanmalar göstermekle birlikte, 2023 yılında yüzde 65.5 seviyesine ulaşarak belirgin bir iyileşme kaydetmiştir. İş memnuniyeti ise, daha istikrarlı bir artış göstermiş; yüzde 69 olan 2011 yılındaki oran, 2022'de yüzde 82.4'e yükselmiş, ancak 2023'te yüzde 75.2'ye gerilemiştir ki bu durum ekonomik koşullardaki değişikliklerin bir yansıması olarak değerlendirilebilir. Son olarak çalışılan işten elde edilen kazançtan memnun olanların oranı 2011'deki yüzde 40 seviyesinden 2023'te yüzde 47.8'e çıkmıştır.

Sağlık kategorisindeki memnuniyet oranları en yüksek ve en istikrarlı değişkendir; başlangıçta yüzde 87.7 olan oran, süreç içinde yüzde 85'in üzerinde bir istikrar sergilemiştir. Covid-19 salgınının yoğun etkisinin hissedildiği 2020 yılı haricinde daha istikrarlı bir seyir izlediği söylenebilir. Genel genç mutluluğu ise 2011'de yüzde 69.6 iken, 2020'de yüzde 47.2'ye kadar düşmüş ve 2023'te yüzde 52.7'ye çıkarak toparlanmıştır. Bu veriler, gençlerin yaşam memnuniyetindeki değişimlerin çeşitli sosyoekonomik faktörlere bağlı olarak nasıl dalgalanabileceğini ortaya koymaktadır. Özellikle iş ve kazanç kategorilerindeki memnuniyet değişimleri, ekonomik koşulların gençlerin yaşam kalitesi üzerinde belirgin bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte yaşam doyumu olgusu, pek

çok önemli sosyolog tarafından da vurgulandığı üzere (Bauman, 2000; Bourdieu, 2016; Twenge, 2018), salt ekonomik perspektifle açıklanması mümkün olmayan çok boyutlu sosyokültürel ve psikososyal bir gerçeklik olup çok geniş bir bağlamda derin tartışmaları gerektirmektedir.

Evlilik ve Aile Yaşamı

Türkiye'de gençlerin evlenme ve boşanmaları ile ilgili istatistikler, toplumda aile yaşamı dinamiklerinin önemli göstergeleri arasındadır. Bu istatistikler, toplumun genel yapısını, gençlerin ve aile yapısındaki değişimleri anlamak için önemli veriler sunmaktadır. Tablo 4'te gençlerin evlilik ve aile yaşamları ile ilgili TÜİK istatistiklerinden derlenen veriler sunulmaktadır.

Tablo 4. Evlilik ve Aile Yaşamı ile İlgili İstatistikler

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
İlk Evlilik Yaşı (erkek)	27.1	27.2	27.3	27.3	27.5	27.6	27.7	27.8	27.9	27.9	28.1	28.2	28.3
İlk Evlilik Yaşı (kadın)	23.8	23.9	24.1	24.2	24.4	24.5	24.6	24.8	25.0	25.0	25.4	25.6	25.7
Ortalama Annelik Yaşı	27,8	28,0	28,3	28,4	28,5	28,6	28,7	28,9	28,9	29,0	29,1	29,1	29,2
İlk 5 Yılda Boşanma (%)	40.2	39.6	40.3	39.6	39.3	39.1	38.7	37.6	36.0	35.3	33.6	32.7	33.4

Kaynak: 2011-2023 TÜİK İstatistiklerle Gençlik Bültenleri verilerinden derlenmiştir.

Genç erkek ve kadınların evlenme oranları (Tablo 4) ve ortalama ilk evlenme yaşı birlikte değerlendirildiğinde; gençlerin son yıllarda evlilik oranlarında meydana gelen azalma ile ilk evlenme yaşının zamanla artması arasında doğrusal bir ilişki bulunmaktadır. Genç erkeklerde ilk evlenme yaşının genç kadınlardan daha yüksek olduğu görülmektedir. 2011 yılında 27.1 olan erkeğin ortalama evlenme yaşı, 2023'te 28.3'e; 2011 yılında 23.8 olan kadının ortalama evlenme yaşı, 2023'te 25.7'ye yükselmiştir. Bu da kadınların erkeklerden daha erken yaşlarda evlendiğini ve ortalama evlilik yaşının zamanla arttığını göstermektedir. İlk evlenme yaşının hem kadınlarda hem erkeklerde kesintisiz ve istikrarlı yükselişi dikkat çekicidir.

Kadınların daha erken yaşlarda evlenmesi aynı şekilde erken yaşta anne olmasını da belirlemektedir. 2011'de 27.8 olan ilk anne olma yaşı zamanla artmış ve 2023 yılında 29.2'ye çıkmıştır.

Gençlerin evlenme ve boşanma istatistikleri birlikte değerlendirildiğinde; 15-24 yaş grubunda evlilik oranlarında ve buna paralel olarak evliliğin ilk yıllarında gerçekleşen boşanma oranlarında da azalma görülmektedir. Gençler arasında evliliğin ertelenmesinin ve azalmasının doğal olarak boşanma oranlarında da azalma ile sonuçlandığı söylenebilir.

Demografik Değişkenler Arası İlişkiler

Değişkenler arasındaki ilişkileri değerlendirmek üzere korelasyon analizi yapılmıştır. Analiz için temel şartların sağlanıp sağlanmadığı incelenerek Pearson korelasyon katsayısının bu veri seti için kullanılabilir olduğu sonucuna varılmıştır. Tablo 5'te sunulan demografik değişkenler arasındaki bu

tür korelasyonlar, eğitim, sağlık, evlilik ve iş tatmini gibi toplumsal faktörlerin birbiriyle nasıl ilişkili olduğunu anlamak için değerli içgörüler sağlayabilecektir.

Tablo 5. Değişkenler Arası Korelasyon Değerleri

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1. Nüfus	1													
2. Okullaşma	-.865**	1												
3. İşgücüne Katılım	-.560*	.763**	1											
4. İstihdam	-.274	.449	.840**	1										
5. İşsizlik	-.454	.453	.099	-.455	1									
6. NEİY	.418	-.662*	-.788**	-.808**	.178	1								
7. Eğitim Memnuniyeti	-.507	.518	.515	.520	-.076	-.618*	1							
8. İş Memnuniyeti	-.303	.417	.258	.276	-.058	-.606*	.624*	1						
9. Gelir Memnuniyeti	-.103	.328	.317	.295	-.006	-.494	.712**	.764**	1					
10. Sağlık Memnuniyeti	.627*	-.595*	-.202	-.031	-.307	.223	-.048	-.317	.064	1				
11. Genç Mutluluğu	.931**	-.809**	-.358	-.046	-.536	.266	-.306	-.301	.007	.762**	1			
12. İlk Evlilik Yaşı (Erkek)	-.970**	.918**	.726**	.440	.414	-.557**	.543	.344	.171	-.548	-.865**	1		
13. İlk Evlilik Yaşı (kadın)	-.978**	.903**	.707**	.445	.375	-.557**	.550	.343	.147	-.588*	-.878**	.994**	1	
14. İlk Annelik Yaşı	-.936**	.978**	.709**	.386	.488	-.618*	.526	.437	.275	-.619*	-.871**	.966**	.955**	1
15. İlk 5 Yılda Boşanma	.976**	-.790**	-.538	-.281	-.396	.341	-.458	-.227	.007	.608*	.919**	-.943**	-.962**	-.869**

* $p > .005$; ** $p > .001$

Tablo 5'te değişkenler arası dikkat çekici bazı korelasyon değerleri incelendiğinde, genç nüfus oranları ile evlilik ve ilk anne olma yaşı arasında negatif, genç mutluluğu arasında ise pozitif bir ilişki görülmektedir. Buna göre genç nüfus oranı azalırken evlilik ve anne olma yaşı yükselmekte, genç mutluluğu ise azalmaktadır.

Yükseköğretim okullaşma oranları ile NEİY oranları arasındaki negatif ilişki, beklenileceği üzere, okullaşmadaki artışa paralel olarak eğitim dışındaki gençlerin oranında düşüş olduğuna işaret etmektedir. Buna karşılık yükseköğretimde okullaşma oranlarının artışı ile işsizlik ve istihdam oranları arasında anlamlı bir ilişki bulunmaması da dikkat çekicidir. Üniversitelerde okullaşma oranları artarken eğitim ve istihdam dışı kalmış gençlerin oranı da artış göstermektedir. Bu bulgu, üniversitelerin mezunlarına iş yaşamına dahil olabilecekleri yeterlilikleri kazandıramadığı şeklinde yorumlanabilir.

Özellikle okullaşma oranları ve iş gücüne katılım oranları ile aile istatistikleri ilk evlilik ve ebeveyn olma yaşı arasındaki pozitif ilişkiler dikkat çekicidir. Bu ilişki iş yaşamına katılım ile evlenme ve ebeveyn olma yaşlarının genellikle birlikte arttığını göstermektedir. Dolayısıyla bu ilişkiler toplumda eğitim sürelerinin uzaması ile kariyer odaklı yaşam tarzlarının benimsenmesinin aile yapısı ile ilgili

önemli bir dönüşümü beraberinde getirdiği söylenebilir. Ayrıca, erken evlenen çiftlerin boşanma oranları üzerine de ilginç bulgular mevcuttur. Erkekler için ilk evlilik yaşı ile ilk beş yılda boşanma arasında -0.943 ve kadınlar için -0.962 gibi güçlü negatif korelasyonlar bulunmaktadır.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

TÜİK istatistikleri çerçevesinde Türkiye'de gençlerin son 13 yıldaki toplumsal değişimi üzerine bir inceleme sunmayı amaçlayan bu araştırma, 15-24 yaş grubundaki gençlerle ilgili demografi, eğitim, iş gücü, istihdam, yaşam memnuniyeti, evlilik ve aile yaşamı gibi göstergeler bakımından önemli çıkarımlar sağlamaktadır. İstatistiki verilere göre Türkiye'de genç nüfus belirgin bir oranda azalırken eğitim düzeyinde önemli bir artış eğilimi dikkat çekmektedir. Bu durumun demografik, ekonomik ve sosyokültürel bakımlardan doğum oranlarının düşmesi, kadınların iş gücüne giderek artan katılımı, gençlerin yaşam tarzı tercihlerinin değişmesi gibi önemli sonuçlarla yakından ilişkili olduğu söylenebilir. Bunun yanı sıra, eğitim ve işgücü piyasası, sosyal güvenlik sistemleri gibi politika süreçleri üzerinde de önemli etkilerinden söz edilebilir. Goldin ve Katz'a (2002) göre doğum oranlarındaki azalma, kadınların eğitim seviyelerinin yükselmesi ve kariyer odaklı yaşam tarzlarının benimsenmesiyle doğrudan ilişkilidir. Bu değişim, Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerde nüfusun yaşlanması, genç iş gücünün azalması, sosyal güvenlik sistemleri üzerindeki yükün artışı ve ekonomik büyüme potansiyelinde gerileme gibi sonuçlar üretebilecektir (Bloom, Canning ve Sevilla, 2003; Lee ve Mason, 2010). Türkiye'de genç nüfusun azalmasına paralel olarak eğitim seviyesinde dikkat çekici bir artış görülmektedir. Bu durumun doğal bir sonucu olarak, gençlerin iş seçenekleri ile ilgili beklentileri de yükselmektedir. Diğer taraftan, eğitim ve iş piyasasının ihtiyaçları arasındaki uyumsuzluk, genç işsizliği sorununu daha da derinleştirmekte (Chevalier, 2003) ve eğitim sistemlerinin daha esnek ve piyasa odaklı olması beklenmektedir (Autor, 2014). TÜİK verileri, son 15 yılda özellikle yükseköğretimdeki okullaşma oranlarında önemli bir artış olduğunu göstermektedir. Yüksek okullaşma oranları genç nüfusta istihdamı güçlendirici bir nitelik artışı beklentisi oluşturmasına rağmen TÜİK verilerine göre aynı dönemde genç işsizliği oranlarındaki artış dikkat çekicidir. Esasen akademik eğitime yönelme oranlarındaki artış tüm dünyada aşırı eğitilmiş olma (overeducation) tartışmalarına yol açmakta, eğitim ile iş piyasası uyumsuzluğu nitelik enflasyonuna neden olmakta ve gençlerin iş bulmasını zorlaştırmaktadır (Breen ve Jonsson, 2005; Chevalier ve Lindley, 2009). Uluslararası seviyede uzun süredir yürütülen tüm bu tartışmalar, nüfusun yaşlanması, zorunlu eğitim sürelerinin artırılması, üniversitelerin çoğalması ve yükseköğretimin evrenselleşmesi gibi sosyal ve politik gelişmelerle birlikte yoğun biçimde Türkiye'nin de gündemine girmiştir (Günay ve Günay, 2016; Mercan Sarı ve Burcu Sağlam, 2024). Dolayısıyla demografik değişimin ekonomik büyüme, yaşam tarzları ve kültür üzerindeki doğrudan ve dolaylı karmaşık etkileri, bu etkilerin kontrol edilebilmesi için nüfus artışının orta ve uzun vadeli sosyoekonomik sonuçlarının yönetimi, eğitim, beceriler ve iş piyasası uyumu gibi alanlarda kapsamlı ve güçlü politikalara olan ihtiyacı ortaya koymaktadır. İş gücü araştırmalarından elde edilen bulgular, Türkiye'de cinsiyet, medeni durum, yaş, eğitim düzeyi ve ikamet edilen bölge gibi demografik özelliklerin eğitime ve istihdama katılımın belirleyicileri arasında olduğunu ortaya

koymaktadır (Özdemir ve ark., 2023). Bu bağlamda gündemden düşmeyen eğitim reformlarının sonuçlarının ciddiyetle değerlendirilmesi, istihdam programlarının geliştirilmesi ve sosyal destek mekanizmalarının güçlendirilmesi gibi çalışmalar gençlerin toplum hayatına daha etkin katılımını sağlamak için kritik öneme sahiptir. Özellikle mesleki eğitimin güçlendirilmesi ve girişimciliğin teşvik edilmesi ve bölgesel eşitsizliklerin giderilmesine yönelik politikalar genç işsizliğini azaltmak için önemli adımlar olarak görülmektedir. Ayrıca gençlerin iş gücüne uyumunu kolaylaştıracak rehberlik ve destek programlarının oluşturulması, dönüşen iş hayatının gerektirdiği 21. yüzyıl becerileri, sosyal duygusal beceriler gibi isimlerle tanımlanan takım çalışması, eleştirel düşünce, girişimcilik, hayat boyu öğrenme, liderlik vb. becerilerin kazandırılmasına öncelik verilmesi ve bu becerileri değerlendirmek üzere gerekli izleme ve değerlendirme mekanizmalarının oluşturulması gibi çalışmalar önemli politika alanları olarak öne çıkmaktadır.

Gençlerin yaşam memnuniyeti ile ilgili bulgular araştırmanın dikkat çekici bir başka boyutunu oluşturmaktadır. Docquier ve Marfouk'un (2006) da vurguladığı üzere eğitim, iş, kazanç ve genel yaşam memnuniyetindeki düşüş, toplumsal refahın düşüşüne işaret edebileceği gibi yüksek nitelikli gençlerin ülkeden ayrılması gibi sorunları da beraberinde getirebilmektedir. Diğer taraftan mutluluk ve yaşam memnuniyeti araştırmaları uluslararası karşılaştırmalar da yapılarak politik bağlamda yoğun tartışmalara yol açmaktadır. Bununla birlikte uluslararası mutluluk araştırmaları, öznel değerlendirmelere dayanarak kültürel farklılıkları yansıtmaya eğilimindedir. Örneğin, Dünya Mutluluk Raporu gibi bazı çalışmalar, kültürel çeşitlilik nedeniyle mutluluk ve yaşam memnuniyeti algılarında önemli farklar ortaya koymaktadır (Helliwell ve ark., 2020). Bu tür çalışmalar, farklı kültürlerdeki mutluluk algısının değişkenliğine işaret etmekte, bu da mevcut verilerin uluslararası düzeyde karşılaştırılmasını zorlaştırmaktadır. Bilimsel literatür, anketlerin zamanlaması, soruların ifade biçimi ve kültürel bağlamların farklılaşması gibi temelde araştırma metodolojileri ile de yakından ilgili farklılıkların uluslararası verilerin karşılaştırılabilir olmasını zorlaştırdığını ifade etmektedir (Diener ve ark., 2003). Örnek olarak, Fransa ve Almanya gibi gelişmiş olarak kabul edilen ülkelerdeki mutsuzluk oranlarının Meksika ve Uruguay gibi ülkelere göre daha yüksek olabileceği görülmektedir (Dünya Mutluluk Raporu [WHR], 2024). Buna göre yaşam memnuniyeti olgusunun sadece ekonomi ya da istihdam ile değil; güçlü toplumsal bağlar, aidiyet, kültürel kimlik ve değer yargıları gibi sosyokültürel faktörlerle de yakından ilişkili olduğu söylenebilir. Giddens'a (2019) göre genç kuşağın toplumsal rollerini ve kimliklerini yeniden şekillendiren modernleşme süreci, onların kültürel kalıplarını ve değer yargılarını da etkilemiş ve modernleşme sürecinin bir yansıması olarak kimlik arayışlarını derinleştirmiştir. Bauman'ın (2000) da akışkan modernite kavramlaştırmasında vurguladığı üzere sürekli değişimin oluşturduğu belirsizlik ve güvensizlik, bireylerin kendilerini istikrarsız ve kaygılı hissetmelerine neden olmakta, geleneksel yapıların ve normların çözüldüğü bir dünyada, insanlar sürekli değişen koşullara uyum sağlamaya çalışmanın ruhsal sonuçları ile uğraşmak zorunda kalmaktadır. Bauman'a göre modernitenin getirdiği değişimin en önemli sonuçları arasında sosyal bağların zayıflaması ve tüketim kültürü ile beraber gelişen tatminsizlik yer almaktadır. Bireyselleşmenin yükselişi ve sosyal bağların

daha yüzeysel ve geçici hale gelmesi ile ilişkiler derinliğini ve kalıcılığını yitirmekte ve bu da toplumsal dayanışmanın zayıflaması, izolasyon ve yalnızlaşma ile sonuçlanmaktadır. Yalnızlaşmanın yanı sıra tüketim kültürünün devamlı olarak köpürttüğü tatminsizlik ve yetersizlik hissi, bitmeyen bir kimlik ve statü arayışına, maddi değerlere aşırı önem verilmesine ve dolayısıyla manevi tatminin azalmasına yol açmaktadır. Durkheim (2013) da modernite, toplum sağlığı ve birey psikolojisi ilişkileri üzerinde durarak hızlı sosyoekonomik değişimlerin ve normatif yapıların çöküşü ile anomik intihar olgusu arasındaki ilişkiye dikkat çekmektedir. Amerikan gençliği üzerine kapsamlı analizler sunan Twenge'ye (2018) göre vaktinin çoğunu sosyal medyada geçiren yeni kuşak (i-Gen) giderek yalnızlaşmakta, depresif, kaygılı ve intihara meyilli hale gelmektedir. Geleneği ve kuralları reddeden ve dini bağlılıkları zayıf olan bu kuşak, kişisel başarı ve maddiyata daha fazla önem vermekte hiç olmadığı kadar dirençsiz, kırılgan ve bağımlı görünmektedir (Twenge, 2018). Her ne kadar söz konusu tespitler Amerikan gençleri üzerine olsa da uluslar arasındaki fiziki ve kültürel etkileşimin hiç olmadığı kadar yoğun olduğu akışkan dünyada hemen hemen hiçbir toplumsal dönüşüm kendi geleneksel ve doğal çevresi ile sınırlı kalmamaktadır. Blanchflower ve arkadaşları (2024) tarafından yapılan kapsamlı çalışma, tüm dünyada genç mutsuzluğunun giderek arttığı ve geleneksel orta yaş krizinin yerini genç mutsuzluğunun aldığı dijitalleşmeden kaynaklanan önemli bir dönüşümü ortaya koymaktadır. Dolayısıyla tüm dünyada gençlerin kimliklerinin ve varoluşsal gayelerinin de yeni baştan biçimlendiği bu vasatta, mutluluk ve yaşam doyumu alanındaki sosyolojik ve politik tartışmaların salt ekonomik perspektifle dar bir alana çekilmemesi önemlidir. Zira gündelik politikanın etkisi ile ekonomi politik ekseninde yoğunlaşan tartışmalar, sorunun gerçek bağlamını ve derinliğini gölgeleyebilmektedir. Ulusal ve uluslararası pek çok faktörle de yakından ilgili olan ekonomik olumsuzluklar dönemsel ve geçici olabilir ancak gençlerin toplumsal kimliklerinin dönüşmesi, aidiyetlerinin ve değer yargılarının aşınması gibi nedenlerden de beslenen yaşam doyumsuzluğunun istihdam ya da ekonomik refahla tekrar düzeltilmesi mümkün olmayabilir. Dolayısıyla gençlerde anlamlı ve istikrarlı bir yaşam arayışını güçlendirmeye yönelik ekonomik ve sosyal politikaların bu ekseninde dengeli olarak planlanması ve yürütülmesi gerekmektedir. Gençlerin özellikle aile kurma ve sürdürme eğilimleri ile ilgili veriler Türkiye'de gençlerin evlilik ve doğum kararlarını etkileyen dinamikleri anlamak açısından önemlidir. İlk evlilik yaşı ile evliliğin ilk beş yılında boşanma arasındaki güçlü negatif korelasyon (erkekler için -0.943, kadınlar için -0.962), ilk olarak daha erken yaşta evlenen çiftlerin boşanma olasılığının daha yüksek olduğunu akla getirmektedir. Bu tespitin özellikle Batı literatüründe yaygın bir kabul gördüğü ve artan eğitim seviyeleri ve gençlerin aile sorumluluğunu taşıyabilecek olgunluğa erişimi bağlamında tartışıldığı görülmektedir (Glenn ve ark., 2010; Teachman, 2002). Diğer taraftan gençlerin evlilik ve anne baba olma yaşını ertelemeleri, sosyoekonomik ve kültürel değişimlerin önemli bir göstergesi olarak değerlendirilmelidir. Ayrıca, evliliğin ilk yıllarında boşanma oranlarındaki genel düşüş eğilimi, evlilik ve aile yaşamının kalitesinin artması ile ilgili olumlu bir gelişme gibi görülse de, bu bulgu ilk evlenme yaşındaki artışla birlikte değerlendirildiğinde evlenme oranlarındaki düşüşle de ilişkilidir. Yani evlenmiyorlar ki boşansınlar diye özetlenebilecek bir şekilde, ortalama evlilik yaşının büyümesinin ve

gençlerin evliliği ertelemelerinin doğal bir sonucu olarak boşanma oranlarının gerilediği söylenebilir. Dolayısıyla gençlerin aile yapısını güçlendirmek üzere evlilik ve aile yaşamı konusunda eğitim ve farkındalık programları ile desteklenerek toplum yapısının korunması acil ve önemli bir sorun alanı olarak görülmelidir. Aile yapısının dönüşümüne paralel olarak doğurganlık hızı 2023 yılı verilerine göre 1,51 seviyelerine gerileyerek nüfusun yenilenme düzeyinin çok altında kalmıştır (TÜİK, 2024b). Orta ve uzun vadede nüfusun yaşlanması ve azalması ile sonuçlanacak bu durum önemli ekonomik ve sosyal sorunların habercisidir. Bu kapsamda geliştirilecek politikalarla genç çiftlere yönelik ekonomik ve sosyal destekler, evlilik ve aile hayatını güçlendirecek şekilde genişletilmelidir. İş yaşamına katılımın artışı, şehirleşmenin geniş aile yapısını dönüştürmesi, şehir yaşamının getirdiği sosyal izolasyon gibi sosyoekonomik ve kültürel değişimlerin genç çiftler için çocuk yetiştirme sürecini giderek zorlaştırdığı dikkate alındığında, bu alandaki kurumsal desteklerin önemli ölçüde artırılması gerektiği görülmektedir. Genç ailelere ve çalışan annelere esnek çalışma saatleri, uzaktan çalışma imkanları, evden çalışma teknolojisi ve destekleri, doğum ve doğum sonrası izinler, emzirme odası imkanları ve izinleri, bebek ve çocuk bakım destekleri, ebeveynlik eğitimleri ve danışmanlık hizmetleri, sağlık ve sigorta destekleri, kariyer danışmanlığı programları gibi kapsamlı desteklerin sunulması önemlidir. Ayrıca evlilik sürecinde ve sonrasında gençlere yönelik psikolojik destek ve danışmanlık hizmetleri yaygınlaştırılabilir.

Sonuç olarak, Türkiye'deki genç nüfusun son 15 yıldaki dönüşümünün önemli zorlukları ve uzun vadeli riskleri de beraberinde getirdiği görülmektedir. Nüfus artış hızındaki gerilemenin uzun vadeli sonuçları, eğitimdeki büyümenin işgücü piyasasının ihtiyaçlarıyla uyumlu hale getirilmesi ve gençlerin iş bulma/kurma becerilerinin güçlendirilmesi, gençlerin yaşam memnuniyetinin artırılması, aile kurumunun güçlendirilmesi ve kültürel yapının korunması gibi politika alanlarının önemi giderek artacaktır. Gençliğin dönüşümünün izlenmesi, tüm dünyada bir istikbal meselesi olarak görülen politik ve stratejik önemi yüksek bir alan olarak değerlendirilmektedir. Bu bağlamda, mesela, Amerika Birleşik Devletleri'nde Geleceğin İzlenmesi Araştırmaları (Monitoring the Future [MTF], 2024) adı ile gençlerin yaşam tarzlarını ve toplumsal eğilimlerini anlamak ve davranış, tutum ve değerlerinin zaman içindeki değişimini izlemek amacı ile uzun vadeli araştırma programları yürütülmektedir. Yaklaşık yarım asırdan bu yana devlet ve üniversite iş birlikleri ile yürütülen bu çalışmalar, gençlerin sosyal, politik ve ekonomik tutumları ve katılımları, sağlık ve refah düzeyleri, gündelik yaşam alışkanlıkları, akademik ve mesleki beklentileri ve gelecek planları gibi çeşitli konularda çok geniş bir yelpazede değerlendirmeler sunarak gençlik politikalarının ve programlarının geliştirilmesi ve iyileştirilmesi için politika yapıcılara, uygulayıcılara, eğitimcilere ve araştırmacılara yol göstermektedir. Türkiye'de de toplumumuzun geleceğini inşa edecek ekonomik ve sosyal politikaların sonuçlarını değerlendirmek ve yeni politikalara temel oluşturmak amacıyla, gençlerin toplumsal dönüşümünü farklı parametreler üzerinden düzenli aralıklarla izlemek ve dinamik bir sosyolojik gençlik atlası oluşturmak üzere geniş kapsamlı, boylamsal ve istikrarlı araştırma programlarının başlatılması önemli bir başlangıç noktası olabilir. Son olarak gençlik istatistiklerini temel alarak sosyolojik bir değerlendirme yapmayı

amaçlayan bu çalışmada vurgulanması gereken önemli bir husus, gençlik istatistiklerinde çeşitliliğin artırılması ve bu istatistiklerin sosyal, kültürel ve psikolojik değişimi daha geniş bir bakışla izlemeye imkân verecek nitelikte kapsamlı hale getirilmesi gerektiğidir.

An Examination of the Social Change of Youth in Turkey (2011-2023) Based on TÜİK Statistics

Mehmet Fatih Köse*

Introduction

This study examines the social change of the young population in Turkey between 2011 and 2023 using Turkish Statistical Institute (TÜİK) data. The study addresses issues such as demographic characteristics of young people in the 15-24 age group, educational status, workforce and employment, life satisfaction, and family and marital life. The changes occurring in this process and the challenges faced by young people are discussed.

Population and Education

There was a significant decrease in the rate of the young population between 2011 and 2023. The young population rate, which was 17% in 2011, decreased to 15.1% in 2023. This decrease mirrors trends observed in European countries. Higher education enrollment rates in Turkey increased from 33.1% in 2011 to 46% in 2023, indicating an improvement in the education level of young people. Despite this increase in education, issues such as regional disparities and gender inequalities in education persist. Access to educational opportunities remains limited, particularly in rural areas and among disadvantaged groups.

Workforce and Employment

The participation and employment trends of young people in the workforce have been a critical area of investigation during this period. Women's participation in the workforce has increased, birth rates have decreased, and young people's lifestyle preferences have changed. Despite the rise in educational opportunities, there are not adequate job opportunities for young people. The situation of young people in the labor market underscores the necessity for better alignment between educational outcomes and

* Assoc. Prof., Ministry of Youth and Sports, Türkiye. m.fatihkose@gmail.com ,ORCID: 0000-0002-2297-8152

labor market needs. Youth unemployment rates stand out as a prominent issue during this period. Economic conditions, education-job mismatch, and sector-based employment opportunities are the primary factors influencing youth unemployment. The participation rate of young people in the labor market remains low, and the job search process, especially after graduation, is prolonged. A significant portion of unemployed young people believe that the current education system does not sufficiently meet the demands of labor markets.

Life Satisfaction and Family Life

Life satisfaction among young people is influenced by social and cultural elements. Young people are delaying marriage and becoming parents for the first time, which is considered a sign of socioeconomic and cultural change. Attitudes towards family and marriage among young people are shaped by social norms and economic conditions. It is imperative to strengthen the institution of the family and enhance the life satisfaction of young people. The evolving roles and expectations of young people within the family reflect a significant shift in social dynamics.

Socioeconomic Impacts

The decline in the young population is expected to have socioeconomic effects in the medium and long term. The long-term consequences of decreasing population growth underscore the importance of aligning educational outcomes with labor market needs and enhancing young people's capacity to find or create employment. The decrease in the young population may pose challenges for the labor market and social security systems. This situation necessitates increasing the economic participation of young people and fortifying social support systems.

Policy Recommendations

Various policy recommendations are proposed to improve the socioeconomic conditions of young people. Reforming education, developing employment programs, and strengthening social support mechanisms are crucial to ensuring more effective participation of young people in society. In particular, expanding vocational education and promoting entrepreneurship are seen as vital measures to reduce youth unemployment. Furthermore, it is recommended to implement programs that facilitate the integration of young people into the workforce and to develop policies that address regional inequalities.

Conclusion

This study provides a comprehensive analysis of the social change experienced by the young population in Turkey between 2011 and 2023. Analyses based on TÜİK statistics highlight the difficulties faced by young people and suggest policy recommendations to address these challenges. Improvements in education, employment, and social policies will enable young people to engage in social life more actively and productively. The transformation of the young population in Turkey over the past 15 years offers opportunities but also presents significant challenges and long-term risks. It is essential to formulate comprehensive policies that consider the needs of young people.

Kaynakça/References

- Aile Araştırma Kurumu (AAK). (1997). *Türk ailesinde adolesanların sorunları*. AAKB Yayınları.
- Akın, H. M. (2014). Gençlik toplumsallaşmasında akran ve arkadaşlık grupları. *Gençlik Araştırmaları Dergisi*, 2(4), 8-21.
- Autor, D. H. (2014). Skills, education, and the rise of earnings inequality among the “other 99 percent”. *Science*, 344(6186), 843-851.
- Baş, H. (2017). Türkiye’de genç nüfus: Sorunlar ve politikalar. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(27), 255-288.
- Bauman, Z. (2000). *Liquid modernity*. Polity Press.
- Bayhan, V. (2015). Türkiye’de gençlik sosyolojisi çalışmaları. *Sosyoloji Konferansları*, 52, 355-390.
- Blanchflower, D. G., Bryson, A. ve Xu, X. (2024). The declining mental health of the young and the global disappearance of the hump shape in age in unhappiness. *National Bureau of Economic Research, Working Paper No. 32337*. <https://www.nber.org/papers/w32337> adresinden erişim sağlanmıştır.
- Bloom, D. E., Canning, D. ve Sevilla, J. (2003). *The demographic dividend: A new perspective on the economic consequences of population change*. RAND Corporation.
- Bourdieu, P. (2016). *Sosyoloji meseleleri*. Heretik Yayınları.
- Breen, R. ve Jonsson, J. O. (2005). Inequality of opportunity in comparative perspective: Recent research on educational attainment and social mobility. *Annual Review of Sociology*, 31, 223-243.
- Calderon, E. R. (2004). Getting young people into work: A challenge and an opportunity. J. Baker (Ed), *Policy Proposals for Decent Work and Employment for Young People* içinde, (ss. 65-76). ILO.
- Chevalier, A. (2003). Measuring over-education. *Economica*, 70(279), 509-531.
- Chevalier, A. ve Lindley, J. (2009). Overeducation and the skills of UK graduates. *Journal of the royal statistical society: Series a (statistics in society)*, 172(2), 307-337.
- Çetintürk, V. E. ve Küçük, H. (2019). Gençlik politikalarında karşılaştırmalı bir değerlendirme: Türkiye ve Finlandiya örneği. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 24(2), 263-284.
- Diener, E., Oishi, S. ve Lucas, R. E. (2003). Personality, culture, and subjective well-being: Emotional and cognitive evaluations of life. *Annual Review of Psychology*, 54, 403-425.
- Docquier, F. ve Marfouk, A. (2006). International migration by educational attainment (1990-2000) - Release 1.1. Ç. Özden ve M. Schiff (Ed), *International migration, remittances and the brain drain* (ss. 151-199) içinde. Palgrave Macmillan, World Bank.
- Devlet Planlama Teşkilatı (DPT). (1967, 1972, 1978, 1984, 1989). *Beş Yıllık Kalkınma Planları (1967-1989)*.
- Durkheim, É. (2013). *İntihar: Bir toplumbilim incelemesi*. İletişim Yayınları.
- Emirgil, B. F. (2019). *Okuldan işe geçiş: Türkiye’de eğitimden ayrılan gençlerin işgücü piyasası ile bütünleşmesi* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Bursa Uludağ Üniversitesi.
- Erol, H., Özdemir, A. ve Yurdakul, E. M. (2010). Türkiye’de işsizliğin yol açtığı olumsuz sonuçların giderilmesinde 4447 sayılı işsizlik sigortası kanununun işlevi. *TİSK Akademi*, 5(10), 6-36.
- Eurofound. (2012). *NEETs – Young people not in employment, education or training: Characteristics, costs and policy responses in Europe*. Publications Office of the European Union.
- EUROSTAT. (2019). Youth unemployment. https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Youth_unemployment adresinden erişim sağlanmıştır.
- EUROSTAT. (2023). Statistics on young people neither in employment nor in education or training. https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Statistics_on_young_people_neither_in_employment_nor_in_education_or_training adresinden erişim sağlanmıştır.
- EUROSTAT. (2024). Population by age group. <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tps00010/default/table?lang=en> adresinden erişim sağlanmıştır.
- Gangl, M. (2003). Returns to education in context: Individual education and transition outcomes in European labour markets. W. Müller ve M. Gangl (Eds.), *Transitions from Education to Work in Europe: The Integration of Youth into EU Labour Markets* içinde (ss. 156-186). Oxford University Press.

- Giddens, A. (2019). *Modernite ve bireysel kimlik geç modern çağda benlik ve toplum*. Say Yayınları.
- Glenn, N. D., Uecker, J. E. ve Love, R. W. B. Jr. (2010). Later first marriage and marital success. *Social Science Research*, 39(5), 787-800.
- Goldin, C. ve Katz, L. F. (2002). The power of the pill: Oral contraceptives and women's career and marriage decisions. *Journal of Political Economy*, 110(4), 730-770.
- Görgün Baran, A. (2013). Genç ve gençlik: Sosyolojik bakış. *Gençlik Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 6-25.
- Günay, D. ve Günay, A. (2016). Dünyada ve Türkiye'de yükseköğretim okullaşma oranları ve gelişmeler. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 6(1), 13-30.
- Helliwell, J. F., Layard, R. ve Sachs, J. (2020). *World Happiness Report 2020*. Sustainable Development Solutions Network.
- Hesapçıoğlu, M. (2019). Gelişmekte olan ülkelerde istihdam ve işsizlik. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 19(1), 161-182.
- ILO. (2008). Global employment trends for youth 2008. International Labour Office. https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_emp/---emp_elm/---trends/documents/publication/wcms_112573.pdf adresinden erişim sağlanmıştır.
- İnanır, S. (2005). Bildiğimiz gençliğin sonu. *Birikim Dergisi*, (196), 37-51.
- Karaca, M. (2007). İnternet gençliği: Yeni bir gençlik tiplemesi denemesi. *e-Journal of New World Sciences Academy*, 2(4), 419-438.
- Kılıç, Y. (2014). Türkiye'de ne eğitimde ne istihdamda ne de yetiştirmede (NEİY) yer alan gençler. *Eğitim ve Bilim*, 39(175), 121-135.
- Kurt Topraklı, C. ve Mazman, İ. (2020). İnternet aracılığıyla sosyalleşmeye kuşaklar arası bakış. *Uluslararası Beşeri ve Sosyal Bilimler İnceleme Dergisi*, 4(1), 38-49.
- Lee, R. ve Mason, A. (2010). Some macroeconomic aspects of global population aging. R. Lee ve A. Mason (Ed) *Population aging and the generational economy: A global perspective* (ss. 151-172) içinde. Edward Elgar Publishing.
- Lüküslü, D. (2009). *Türkiye'de "Gençlik Miti" 1980 sonrası Türkiye gençliği*. İletişim Yayınları.
- Mannheim, K. (1952). The problem of generations. P. Kecskemeti (Ed.), *Essays on the Sociology of Knowledge* içinde (ss. 276-320). Routledge & Kegan Paul.
- Mercan Sarı, R. ve Burcu Sağlam, E. (2024). Sosyal problemler sosyolojisi çerçevesinde Türkiye'de nüfus yaşlanması. *Erdem*, 86, 63-96. <https://doi.org/10.32704/erdem.2024.86.063>
- Monitoring the Future (MTF). (2024). Monitoring the future. <https://monitoringthefuture.org/> adresinden erişim sağlanmıştır.
- Murat, S. (2006). *Dünden bugüne İstanbul'un nüfus ve demografik yapısı*. İTO Yayınları.
- Müller, W. ve Gangl, M. (2003). The transition from school to work: A European perspective. W. Müller ve M. Gangl (Eds.), *Transitions from Education to Work in Europe: The Integration of Youth into EU Labour Markets* içinde (ss. 1-22). Oxford University Press.
- O'Higgins, N. (1997). *The challenge of youth unemployment*. Employment and training papers 7, ILO.
- O'Higgins, N. (2001). *Youth unemployment and employment policy: A global perspective*. ILO.
- OECD. (2022). Labour force participation. data.oecd.org/emp/labour-force-participation-rate.htm adresinden erişim sağlanmıştır.
- OECD. (2023). Employment rate by age group. data.oecd.org/emp/employment-rate-by-age-group.htm adresinden erişim sağlanmıştır.
- Ogburn, F. W. (1922). *Social change with respect to culture and original nature*. B.W. Huebsch.
- Orkunoglu Şahin, İ. F. (2020). Genç işsizliği ve mücadele yöntemleri. *Gençlik Araştırmaları Dergisi*, 8(20), 135-153.
- Özdemir, M. O., Metin Özcan, K. ve Üçdoğruk, Ş. (2023). Türkiye'de istihdamda, eğitimde veya stajda olmayan gençler (NEET): Bölgesel bir analiz. *Ege Akademik Bakış Dergisi*, 23(3), 409-426. <https://doi.org/10.21121/eab.1178984>
- Pacione, M. (2003). Urban environmental quality and human wellbeing-a social geographical perspective. *Landscape and Urban Planning*, 65, 19-30.
- SEKAM. (2016). *Türkiye'de gençlik*. SEKAM Yayınları.

- Strauss, W. ve Howe, N. (1991). *Generations: The history of America's future, 1584 to 2069*. William Morrow & Company.
- Teachman, J. D. (2002). Stability across cohorts in divorce risk factors. *Demography*, 39(2), 331-351. <https://doi.org/10.1353/dem.2002.0019>
- TÜİK. (2011-2024a). *İstatistiklerle Gençlik 2011-2024*. <https://data.tuik.gov.tr/Kategori/GetKategori?p=Nufus-ve-Demografi-109> adresinden erişim sağlanmıştır.
- TÜİK. (2024b). *Türkiye İstatistik Kurumu 2023 doğum istatistikleri haber bülteni*.
- Twenge, J. M. (2018). *i-Nesli*. Kaknüs Yayınları.
- Veenhoven, R. (1996). The study of life satisfaction. Willem E. Saris, Ruut Veenhoven, Annette C. Scherpenzeel ve Brendan Bunting (Ed), *Comparative Study of Satisfaction with Life in Europe* içinde (ss. 1-22). Fötvös University Press.
- WHR (World Happiness Report) (2024). *Dünya mutluluk raporu*. <https://worldhappiness.report/> adresinden erişim sağlanmıştır.
- Williamson, H. (2002). *Supporting young people in Europe: Principles, policy and practice*. Council of Europe.
- Yörükoğlu, A. (2002). *Çocuk ruh sağlığı*. Özgür Yayınları.